

Dalekvam 31.01.2024

Kommentar til Høring. Referanse 23/1448

Høring: Krav til Kriterier til bærekraftige anskaffelser av tekstiler

Siden vi er produsent av flammehemmende tekstiler for arbeidstøy, uniformstoff og brannvern bekledning ønsker Daletec A/S å gi svar i denne høringen. Daletec ønsker å bringe teknologisk fakta og erfaring, for å gi høringen relevans spesielt nå det kommer til punkt 7. Flammehemmere eie og leie.

Vi har valgt å kopiere inn i originaldokumentet og gi direkte kommentarer for å forenkle arbeidet og gi bedre oversikt i de kommentarene og forslagene Daletec mener er relevant for saken.

Våre kommentarer er for orden skyld lagt til i **GRØNN FARGE**

Kommentarer til innledning:

Vi forstår at fokus er levetid i produkter, kjemikaliebruk og grunnleggende menneskerettigheter.

Et spørsmål her er om dette er for snevert, av flere grunner:

1. Skal lenger levetid i sluttprodukt for eksempel gå på bekostning av sikkerhet, andre miljøaspekter slikt som framstillingsprosess og innsatsfaktorer, samt hvor mye skal man vektlegge kostnad?
2. Kjemikaliebruk: Et naturlig nivå å forholde seg til er Øko-Tex standard 100, som regulerer dette på en god måte, samt EUs restriksjoner i REACH-substansvurdering.
3. Hva med sporbarhet i produksjonsprosess, eksempelvis Øko-Tex STeP og Bluesign, som gir innsyn i alle deler av verdikjeden. Slike ordninger gir i stor grad kontroll og innsyn.
4. Grunnleggende menneskerettigheter gir ikke særlig høye ambisjoner. Her kunne man ha fokusert på lønnsnivå, arbeidsforhold og andre, høyere krav som gir et press på leverandørindustrien i riktig retning.

En kommentar til listing av krav til sirkulær bruk er at det kunne med fordel ha tatt inn noe som omhandlet «Når skal plagg kasseres». Dette er ikke definert og her er det mange forskjellige, uavhengige vurderinger som blir gjort, på forskjellig grunnlag.

Punkt 5. Design for lang levetid (eie og leie)

Det er ikke nevnt noe om krav til kvalitet på tekstilene i forhold til holdbarhet. Her kunne man med fordel sagt noe om produktegenskaper, da minstekrav eller retningsgivende krav/ønske til riv- og strekkstyrker, gnuring, pilling og lignende vil effektivt kunne bygge opp under lenger levetid i plaggene.

Kravspesifikasjon Grunnleggende	7. Flammehemmere (eie og leie)
Formål med kravet	<p>Flammehemmere som brukes i tekstilproduksjon utgjør en risiko for både helse og miljø. Produsenter bør derfor unngå bruken av disse og heller levere produkter som ivaretar flammehemming på annen måte, for eksempel ved bruk av tekstiler med naturlig flammehemmende egenskaper.</p> <p>Vi er enige i at noen flammehemmere ikke er bra for miljøet, men vi må skille mellom de forskjellige typene.</p> <p>En annen ting er at flammehemmere, enten det er i fiberproduksjon eller påført under andre produksjonprosesser, krever ekstra energi og vannforbruk. Bruken av flammehemmere i produkter som ikke trenger det- eller ikke har krav om sertifisering av plagg til spesielle bruksområder (som brannvern eller arbeidsbeskyttelses bekledning PPE- Personal protective equipment) bør ikke forekomme, da dette er sløsing med ressurser. Når det gjelder bruk av tekstiler med naturlig flammehemmende egenskaper, finnes slike fibre knapt tilgjengelig. Naturlig flammehemmende fiber er mineralske fiber (glassfiber, asbest) og noen animalske fiber har litt flammehemmende effekt (Ull, mohair, alpakka) Men de animalske fibrene er som regel ikke gode nok egenskaper og blir som regel ekstra behandlet eller blandet inn med syntetiske flammehemmende fiber.</p> <p>Dersom det her vises til fibre som modakryl, aramid og lignende så er dette i beste fall en misvisende betegnelse, da disse fibrene absolutt er tilsatt flammehemmende egenskaper i fiberstadiet, noe som ikke bør regnes som naturlig.</p>
Kravformulering	Det skal ikke forekomme flammehemmere i produktene. Dette inkluderer både organiske fosforbaserte flammehemmere og halogenerte flammehemmere.

Kravspesifikasjon Grunnleggende	7. Flammehemmere (eie og leie)
	<p>Unntak for kravet for følgende produkter: [Oppdragsgiver fyll inn for hvilke produkter, om noen, kravet ikke gjelder. Dette kan være produkter med spesielle egenskaper og med høyere krav til brannsikkerhet. Se mer under «Informasjon om kravet».]</p> <p>Kravet er dessverre urealistisk, vi trenger flammehemmere til beskyttelse av arbeidstakere og personell i risikoområder og risikoarbeid. Som brannvern, arbeid ved åpen flamme, smelteverk, olje og gass installasjoner, elektriske installasjoner, eksplosjonsfare ved damp og støv.</p> <p>Det må skilles på flammehemmere. Halogenerte flammehemmere i tekstiler er allerede forbudt ved lov. Organisk fosforbaserte flammehemmere er tillat og kan til og med miljøsertifiseres. Metal/ikke metal flammehemmere aluminiumhydroksid, og antimon er strengt regulert i lovverket og i miljøsertifiseringer.</p> <p>Her bør man gå en ny runde på beskrivelsen i kravet, for å sikre at det er både faktisk riktig og realistisk i tilnærmingen.</p>
Dokumentasjon av kravet	<p>Erklæring fra produsent(er) om at flammehemmere ikke forekommer i de tekstilproduktene som skal leveres på avtalen. Selvsagt, dersom produktet ikke trenger flammehemmende egenskaper.</p>
Informasjon om kravet	<p>Flammehemmere bidrar til utslipp av helseskadelige kjemikalier. Bruken av flammehemmere bør derfor unngås i tilfeller hvor det ikke er nødvendig for å ivareta brannsikkerhet.</p> <p>For noen anskaffelser er det nødvendig å stille krav til brannsikkerhet og oppfyllelse av brannkrav. I disse tilfellene kan det være nødvendig med bruk av flammehemmere for å overholde brannkravet. Oppdragsgiver bør i slike tilfeller i forkant av konkurransen gå i dialog med markedet om hvilke flammehemmere som kan tas i bruk for både å ivareta brannkravene, og begrense den helse- og miljøskadelige effekten av flammehemmere. Dere bør da også undersøke om markedet, istedenfor å bruke flammehemmere, kan oppfylle de relevante brannkravene ved bruk av tekstiler med naturlig flammehemmende egenskaper. Dette kan for eksempel være ull eller lin. Selvsagt, men vi bør nyansere. Noen flammehemmere bidrar til mer og farligere utslipp av helseskadelige kjemikalier en andre. Her må leverandørene miljøsertifisere produktene sine for å kunne dokumentere miljøbelastningen på produktet og produksjons enheten(fabrikken produktet blir produsert) som for eksempel : Oeko-tex 100, Oeko-tex STEP / Oeko-tex Made in green.</p> <p>Eksempel som er nevnt her er ikke spesielt egnet for gode flammehemmende egenskaper. Ull : fibre er som regel ikke gode nok egenskaper og blir som regel ekstra behandlet eller blandet in med syntetiske flammehemmende fiber.</p>

Kravspesifikasjon Grunnleggende	7. Flammehemmere (eie og leie)
	Lin : dette er en meget brennbar fiber som vi fraråder å bruke uten å bli kjemisk flammehemmet i filetproduksjonen eller i senere i stoff produksjonen. (usikre på hvile kilder som her er brukt før dette ble sendt ut på høring)
Spørsmål til høringen	<ul style="list-style-type: none">- Er det noen standardiserte branntester/brannkrav som brukes for tekstiler (og særlig for arbeidstøy) som vi også bør foreslå å stille krav om?- Er kravet for strengt? Er det noen typer flammehemmere som bør tillates? <p>Standarder som regulerer tekstiler og arbeidstøy der det er krav om flammehemmende egenskaper/beskyttelse: (Vi regner med det er andre leverdører som kan legge til flere standarder som er aktuelle for dem)</p> <p>EN 469 Vernetøy for brannmannskap - Ytelseskrav til vernetøy for brannslukking</p> <p>EN 16689 Vernetøy for brannmannskaper — Ytelseskrav for vernetøy for tekniske redningsoperasjoner</p> <p>ISO 15384 Protective clothing for firefighters — Laboratory test methods and performance requirements for wildland firefighting clothing</p> <p>ISO 11612 Vernetøy — Bekledning for beskyttelse mot varme og flammer — Minstekrav til ytelse</p> <p>ISO 11611 Vernetøy til bruk ved sveising og beslektede prosesser</p> <p>ISO 14116 Vernetøy — Beskyttelse mot flammer — Materialer, materialkombinasjoner og bekledning med begrenset flammespredning</p> <p>EN 61482-2 Arbeid under spenning - Beskyttelsesklær mot termiske farer ved en elektrisk lysbue – Del 2: Krav</p> <p>EN 1869 Brannteppe</p> <p>ISO 2801 Clothing for protection against heat and flame — General recommendations for selection, care and use of protective clothing</p> <p>NFPA 2112 Standard on Flame-Resistant Clothing for Protection of Industrial Personnel Against Short-Duration Thermal Exposures from Fire</p> <p>NFPA 1971 Standard on Protective Ensembles for Structural Fire Fighting and Proximity Fire Fighting</p> <p>NFPA 70E Standard for Electrical Safety in the Workplace</p>

Kravspesifikasjon Grunnleggende	7. Flammehemmere (eie og leie)

Vegar Sellevold
R&D Manager
Daletec